

بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب

اکبر درخشان

محمد رضا دارابی

معصومه سعیدی

محمدعلی کیانی^۱

چکیده

مقدمه: رسالت اصلی دانشگاه تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه، ترویج و ارتقای دانش، گسترش تحقیق و فراهم نمودن زمینه مساعد برای توسعه کشور است. یکی از عوامل مهم و مؤثر در کیفیت آموزش عالی استاد است و تعلیم و تربیت نیروی انسانی متخصص، مستلزم وجود کادر قوی هیأت علمی است. این پژوهش با هدف «بررسی نظرات دانشجویان در مورد معیارهای یک استاد خوب» انجام شد.

روش: در یک بررسی مقطعی و توصیفی تحلیلی ۸۹۹ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد که به روش طبقه‌ای و تصادفی ساده انتخاب شده بودند، پرسشنامه را تکمیل نمودند. اطلاعات توسط SPSS با آزمون‌های توصیفی تحلیلی مناسب آنالیز شد.

یافته‌ها: معیارهای دانشجویان برای یک استاد خوب به ترتیب شامل: مهارت ارتباطی، دانش پژوهی، مهارت تدریس، مهارت ارزشیابی دانشجویان، سپس ویژگی‌های فردی و ظاهری اساتید بود. آزمون ANOVA نشان داد ارتباط آماری معنی‌داری بین رشته و ترم تحصیلی و اولویت مهارت ارتباطی، دانش پژوهی و ویژگی‌های ظاهری اساتید موجود است ($p < 0.05$). آزمون t نشان داد ارتباط بین جنسیت و اولویت مهارت تدریس، دانش پژوهی و ویژگی ظاهری اساتید معنی‌دار است ($p < 0.05$). همبستگی سن

۱. فلوشیپ اخلاق پزشکی، فوق تخصص گوارش کودکان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی

دانشجویان و اولویت دانش‌پژوهی و ویژگی‌های ظاهری اساتید نیز معنی‌دار می‌باشد
($p < 0.05$ و $r = 0.095$).

نتیجه‌گیری: مقایسه نظرات دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه بیانگر هم‌سویی
در تعیین معیارهای یک استاد خوب می‌باشد. حیطة‌های مهارت ارتباطی و دانش‌پژوهی
اساتید دارای بیشترین اهمیت از دیدگاه دانشجویان بود. اولویت به این حیطة‌ها توسط
دانشجویان، بیانگر اهمیتی است که برای تعامل با اساتید به عنوان پیش‌زمینه تعلیم و
تربیت قائل شده‌اند.

واژگان کلیدی

دانشجوی علوم پزشکی مشهد، معیار، استاد خوب

مقدمه

تمامی ادیان الهی و در راس آنها اسلام، انسان را موجودی کمال‌گرا می‌دانند. از نظر اسلام، انسان همواره در حال تکامل است و جهت‌گیری او به سمت کمال بی‌نهایت یعنی خداوند تبارک و تعالی است. یکی از راه‌های کمال و تقرب به ذات اقدس الهی، علم و دانش است. علمی که به تعبیر استاد شهید مطهری زیبایی عقل است، علمی که انسان خداجو در آن نشانه‌های معبود را می‌جوید و می‌یابد و علمی که هرچه فزون‌تر می‌گردد، دارنده آن را به خدا نزدیک‌تر می‌کند. هم از این روست که در نظام جمهوری اسلامی ایران توجه به علم و دانش و تحقیق و نشر در صدر مسائل قرار دارد. «یرفع الله الذین امنوا منکم والذین اوتوا العلم درجات» خداوند مقام اهل ایمان و دانشمندان عالم را (در دو جهان) رفیع می‌گرداند (سوره مجادله: ۱۱). (قرآن کریم، ۲۰۱۰ م.)

رسالت اصلی دانشگاه تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه، ترویج و ارتقای دانش، گسترش تحقیق و فراهم‌نمودن زمینه مساعد برای توسعه کشور است. آموزش پزشکی بخشی از نظام آموزش عالی است که با حیات انسان‌ها سر و کار دارد و توجه به جنبه‌های کمی و کیفی آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اگر سلامت جامعه را در گرو کیفیت خدمات، پیشگیری، آموزش بهداشت و درمان بدانیم، با توجه به نقش مهم گروه پزشکی و رشته‌های وابسته به آن، به عنوان اعضای مؤثر در ارائه خدمات اجتماعی و تأکید بر آموزش این افراد، لزوم وجود نظام منظم علمی و حرفه‌ای از جمله دانشگاه به عنوان بستر واقعی تربیت نیروی انسانی غیر قابل انکار است. (طیبی، ۱۹۹۴ م؛ شمس، ۱۹۹۵ م؛ رولف، ۲۰۰۲ م.)

در کشور ما آموزش عالی وظیفه مهم تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز بخش‌های مختلف را برای تأمین خودکفایی در علوم و فنون، صنعت،

کشاورزی و... به عهده دارد. با توجه به این موضوع ضرورت یافتن راه‌هایی که بتوان کیفیت آموزشی را در دانشگاه‌ها افزایش داد روشن می‌شود. در حال حاضر در سطح جهان دیدگاه دانشجویان در مورد همه جنبه‌های آموزش‌های ارائه‌شده در موسسات آموزشی بررسی می‌شود و به عنوان عامل ضروری پایش کیفیت در دانشگاه در نظر گرفته می‌شود. (چی، ۲۰۰۲؛ دونلی، ۱۹۹۵؛ هیل، ۲۰۰۳).

از طرفی صاحب‌نظران معتقدند استاد اساسی‌ترین عامل برای ایجاد موفقیت در تحقق اهداف آموزشی است. (مظلومی، ۲۰۰۸). استاد خلق‌کننده فضایی است که دانشجو استعدادهای بالقوه خود را شناخته و رشد می‌دهد و در جهت توانایی‌های حرفه‌ای و شخصی خود به بهترین شیوه گام برمی‌دارد؛ این تغییرات با اتکا به ویژگی‌های مطلوب مدرس صورت خواهد پذیرفت. (گیلسپی، ۲۰۰۵). برخی تحقیقات نشان داده‌اند که استاد با بکارگیری متغیرهایی از جمله بیان روشن، استفاده از روش‌های مناسب و متنوع در تدریس، تسلط بر موضوع درسی، خلاقیت و نوآوری، شناسایی تفاوت‌های فردی، لذت‌بردن از کار با دانشجو، عادلانه رفتار کردن، داشتن رابطه خوب با دانشجو و... می‌تواند وضعیتی را به وجود آورد که باعث تسهیل در یادگیری شود. (دادخواه، ۲۰۱۰؛ اکرامی، ۲۰۰۶). همچنین تسلط استاد بر درس مورد تدریس، نحوه سامان‌دهی و تنظیم درس و علاقه‌مندی به تدریس از خصوصیات یک استاد توانمند معرفی شده است. (قربانی، ۲۰۰۹).

از آنجا که نقش استاد در فرآیند آموزش و تدریس مهم و غیر قابل انکار می‌باشد، دانستن معیارهای یک استاد توانمند برای تدریس اثربخش می‌تواند در جهت ارتقای عملکرد استاد مؤثر واقع گردد. (مبارکی، ۲۰۰۷). یکی از متداول‌ترین روش‌هایی که در بیشتر کشورها و از جمله ایران جهت تعیین معیارهای یک استاد توانمند استفاده می‌شود، نظرخواهی از دانشجویان است. (بروجردی، ۲۰۰۳؛ تامپسون،

۲۰۰۰ م؛ طالبخواه، ۲۰۰۱ م.) مطالعات مختلفی جهت تعیین معیارهای یک استاد توانمند صورت پذیرفته است که از جمله آنها می‌توان به مطالعه قدمی (قدمی، ۲۰۰۷ م.)، مظلومی (مظلومی، ۲۰۰۰ م.)، جوادیان (جوادیان، ۲۰۰۱ م.)، حسینی (حسینی، ۲۰۰۳ م.)، ایران‌فر (ایران‌فر، ۲۰۰۰ م.) اشاره کرد. در این مطالعات ویژگی‌های مختلفی همچون دانش‌پژوهی، مهارت ارتباطی، روش تدریس، مهارت ارزشیابی و ویژگی‌های ظاهری اساتید با ترتیب اولویت متفاوت مورد اظهار نظر قرار گرفته است. از جمله جاکوبسن (جاکوبسن، ۱۹۸۶ م.) طی تحقیقی که در رابطه با خصوصیات اساتید انجام داده اظهار داشته که درصد قابل توجهی از دانشجویان برای خصوصیات شخصیتی اساتید بیشترین اهمیت را قایل بوده‌اند که دکتر سیف در تحلیل این نتایج بیان می‌دارد: این تنوع در نظرات موجود امری طبیعی بوده، زیرا معیارهای یک استاد خوب با توجه به شرایط متفاوت آموزشی، فرهنگی، اقتصادی دستخوش تنوع و دگرگونی است و نمی‌توان برای شایستگی اساتید فرمول ثابتی تعیین نمود. (سیف، ۲۰۰۴ م؛ جاکوبسن، ۱۹۸۶ م.) یافته‌های دادخواه و همکاران نشان داد در حیطه دانش‌پژوهی تسلط استاد در درس مورد تدریس و ارائه مطالب جدید و روزآمد، در حیطه روش تدریس روش ارزشیابی و شیوه بیان، در حیطه توانایی ارتباط آمادگی برای رفع اشکال دانشجویان و ایجاد زمینه مشارکت دانشجویان در بحث‌های کلاسی و در حیطه شخصیت فردی انعطاف‌پذیری استاد و انتقادپذیری استاد» به ترتیب از ویژگی‌های مهم استاد خوب از دیدگاه دانشجویان بودند. (دادخواه و همکاران، ۲۰۰۹ م.) یافته‌های درگاهی و همکاران در این زمینه بیانگر معیارهایی از قبیل تسلط بر موضوع درس، قدرت بیان، حفظ شخصیت دانشجو، حسن خلق و وجدان کاری به عنوان مهم‌ترین معیارهای یک استاد خوب بود. (درگاهی و همکاران، ۲۰۱۰ م.) نتایج بررسی عابدینی و همکاران نشان داد مهم‌ترین

ویژگی‌های یک استاد به ترتیب شیوایی بیان، خوشرویی و تسلط به موضوع تدریس بوده است. (عابدینی و همکاران، ۲۰۱۰ م.)

از آنجا که بررسی‌های مختلف در این زمینه بیانگر نظرات مختلفی در زمینه ملاک‌های یک استاد خوب می‌باشد، بر آن شدیم تا نظرات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد را که بزرگ‌ترین دانشگاه علوم پزشکی شرق کشور، با تعداد قابل توجهی دانشجو می‌باشد را مورد بررسی قرار دهیم.

روش

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی تحلیلی است که به روش Cross Sectional و با هدف بررسی نظرات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی انجام گرفته است. حداقل تعداد نمونه دانشجویان دانشگاه ۸۹۶ نفر با خطای ۰۵٪ و اطمینان ۹۵٪ و دقت ۰۳٪ تعیین شد که این حجم نمونه با توجه به مطالعات گذشته‌نگر در جامعه‌های مشابه تعیین گردیده است (مطالعاتی که در ۵ سال اخیر بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد با حجم نمونه مشابه انجام شده است). روش نمونه‌گیری در مرحله اول طبقه‌بندی و در مرحله بعدی تصادفی ساده می‌باشد. بدین صورت که ابتدا با تقسیم به نسبت سهم هر کدام از دانشکده‌های علوم پزشکی مشهد از نمونه ۸۹۶ نفری تعیین و با توجه به درصد دانشجویان پسر و دختر در هر دانشکده که اطلاعات آن از معاونت آموزشی دانشگاه به دست آمد، نمونه لازم از هر دانشکده مشخص و در داخل دانشکده‌ها با توجه به تعداد دانشجویان رشته‌های مختلف سهم هر رشته مشخص و با توجه به جنسیت دانشجویان هر دانشکده، تعداد نمونه دانشجویان هر رشته به ترتیب جنسیت تعیین گردید و در هر دانشکده با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد دانشجویان هر رشته در هر دانشکده به

تفکیک جنسیت و به طور تصادفی انتخاب گردید. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ای پژوهشگر ساخت بود که روایی و پایایی آن تایید گردید، به این صورت که روایی پرسشنامه با استفاده از کتب، دستورالعمل‌ها و مقاله‌های علمی و با بهره‌گیری از نظرات اساتید و کارشناسان دست‌اندرکار (مرکز EDC دانشگاه و معاونت‌های آموزشی دانشکده‌ها) تعیین شد. برای تعیین پایایی آن نیز از روش ثبات درونی (ضریب آلفای کرونباخ) استفاده شد. این ضریب برای کل پرسش نامه ۰/۸۷ محاسبه شد. پرسشنامه شامل اطلاعات دموگرافیک و ۴۰ سؤال تخصصی در خصوص ویژگی‌های یک استاد نمونه بود. این سؤالات مربوط به حیطة دانش‌پژوهی با ۸ سؤال، حیطة روش تدریس با ۹ سؤال، حیطة توانایی برقراری ارتباط با ۱۰ سؤال، حیطة شخصیت فردی و ظاهری استاد با ۶ سؤال و حیطة ارزشیابی دانشجویان با ۷ سؤال بود. سؤالات در مقیاس ۵ قسمتی لیکرت تنظیم و میانگین نظرات دانشجویان در هر حیطة مورد بررسی و قضاوت قرار می‌گیرد. اطلاعات پس از جمع‌آوری، کدبندی و وارد نرم‌افزار SPSS ورژن ۱۱/۵ شدند. سپس اطلاعات کدبندی‌شده با آزمون‌های توصیفی (میانگین، جدول توزیع فراوانی) و نیز آزمون‌های تحلیلی (همبستگی، T-test-ANOVA) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

نتایج

یافته‌ها نشان داد میانگین سن دانشجویان $22/18 \pm 3/058$ بود. ۳۱/۱ درصد حجم نمونه پزشکی، ۱۱/۱ درصد دندانپزشکی، ۱۱/۱ درصد داروسازی، ۲۳/۴ درصد پرستاری و مامایی، ۹٪ بهداشت و ۲۳/۲ درصد دانشجویان پیراپزشکی بودند. اطلاعات دموگرافیک دانشجویان در جدول ۱ آمده است. ۹۸/۷ درصد

دانشجویان موافق ارزشیابی اساتید توسط نظرخواهی از دانشجویان بوده و ۱۰/۳ درصد نیز مخالف بودند. ۱۸/۱ درصد تأثیر این ارزشیابی را خیلی زیاد، ۳۳/۹ درصد زیاد، ۳۲/۸ درصد متوسط و ۱۵/۱ درصد هم بی‌اهمیت عنوان کردند. یافته‌ها نشان داد اولویت دانشجویان به ویژگی‌های مختلف اساتید دانشگاهی به شرح ذیل بود:

۱- مهارت ارتباطی $۱۹/۲۶۱ \pm ۵/۲۱۹$ ؛

۲- دانش پژوهی $۱۶/۹۸۳ \pm ۴/۶۲۳$ ؛

۳- روش تدریس $۱۵/۸۹۵ \pm ۴/۹۲۹$ ؛

۴- ویژگی‌های فردی و ظاهری اساتید $۱۲/۷۵۸ \pm ۳/۷۵۹$ ؛

۵- ارزشیابی دانشجو $۱۴/۵۴۰ \pm ۴/۷۳۷$ بود (جدول ۲).

یافته‌ها همچنین نشان داد در حیطه مهارت‌های ارتباطی، بیشترین نمره به ویژگی (احترام متقابل استاد و دانشجو، ۹۰/۳ درصد) و در حیطه دانش پژوهی بیشترین نمره به ویژگی (تسلط استاد بر درس مورد نظر، ۸۹/۵ درصد)، در حیطه روش تدریس بیشترین نمره به (شیوایی بیان، ۹۲/۳ درصد)، در حیطه ویژگی‌های فردی و ظاهری استاد، بیشترین نمره به (طرز لباس پوشیدن و ظاهر استاد، ۷۳/۶ درصد) و در حیطه ارزشیابی دانشجویان، بیشترین نمره به (همبستگی مطالب درسی ارائه شده با سؤالات امتحانی، ۸۳/۵ درصد) داده شده است.

آزمون آماری اسپیرمن نشان داد ارتباط آماری معنی‌داری بین سن دانشجویان و حیطه‌های شخصیت فردی و دانش پژوهی اساتید موجود است، به طوری که دانشجویانی که سن بیشتری داشتند به این حیطه‌ها نمره بیشتری داده‌اند. این آزمون همچنین نشان داد بین حیطه‌های دانش پژوهی اساتید و مهارت ارتباطی،

ارزشیابی و شخصیت فردی و ظاهری اساتید همبستگی معنی‌دار و مستقیم می‌باشد (جدول ۳).

یافته‌ها همچنین نشان داد ارتباط آماری معنی‌داری بین ترم تحصیلی و اختصاص نمره به حیطه‌های دانش‌پژوهی، مهارت ارزشیابی و ویژگی‌های فردی و ظاهری اساتید موجود می‌باشد (جدول ۳)، به طوری که دانشجویان ترم بالایی به این حیطه‌ها نمره بیشتری داده‌اند.

یافته‌ها نشان داد دانشجویان ساکن مشهد و مجرد و نیز خانم‌ها بیشتر از سایر دانشجویان موافق ارزشیابی اساتید با استفاده از نظر دانشجویان بوده‌اند ($p < 0.05$) و دانشجویان متأهل بیش از سایر دانشجویان تأثیر این ارزشیابی‌ها را اندک توصیف نموده‌اند ($p < 0.05$).

آزمون t-test نشان داد از تباط آماری معنی‌داری بین جنسیت دانشجویان و مهارت‌های دانش‌پژوهی، تدریس و شخصیت فردی اساتید موجود است، به طوری که درصد فراوانی نمره این آیتم‌ها در آقایان بیشتر از خانم‌ها بوده است (جدول ۴).

آزمون t-test نشان داد ارتباط آماری معنی‌داری بین روزانه و شبانه بودن دانشجویان و مهارت دانش‌پژوهی اساتید موجود است، به طوری که دانشجویان شبانه به مهارت تدریس، ارتباطات و ارزشیابی نمره بیشتری اختصاص داده‌اند (جدول ۵).

آزمون ANOVA نشان داد ارتباط آماری معنی‌داری بین رشته تحصیلی دانشجویان و مهارت‌های ارتباطی، تدریس، ارزشیابی، دانش‌پژوهی و شخصیت فردی اساتید موجود است ($p < 0.05$)، به طوری که دانشجویان پرستاری و مامایی

نسبت به دانشجویان سایر دانشکده‌ها بیشترین نمره را به این حیطه‌ها اختصاص داده‌اند ($p < 0.05$) (جدول ۶).

آزمون ANOVA همچنین نشان داد ارتباط آماری معنی‌داری بین مقطع تحصیلی دانشجویان و آیت‌های دانش‌پژوهی، مهارت ارتباطی و شخصیت فردی ظاهری اساتید موجود است ($P < 0.05$)، به طوری که دانشجویان مقطع دکترای حرفه‌ای بیشتر از سایر مقاطع به آیت‌های دانش‌پژوهی، مهارت ارتباطی و ویژگی‌های ظاهری اساتید نمره داده‌اند.

یافته‌ها نشان داد ارتباط آماری معنی‌داری بین محل سکونت دانشجویان و مهارت ارتباطی، ارزشیابی و دانش‌پژوهی اساتید موجود است ($p < 0.05$)، به طوری که تفاوت ارتباط بین دانشجویان ساکن مشهد و دانشجویانی که محل سکونت خود را سایر موارد (منزل آشنایان، خانه اجاره‌ای و...) عنوان نموده‌اند، معنی‌دار بود.

یافته‌ها همچنین نشان داد ارتباط آماری معنی‌داری بین چگونگی روابط و تعاملات با اساتید و اختصاص نمره به حیطه‌های دانش‌پژوهی، روش تدریس، مهارت ارتباطی، ویژگی‌های فردی و مهارت ارزشیابی اساتید معنی‌دار می‌باشد ($P < 0.05$)، به طوری که دانشجویانی که تعاملات خوبی با اساتید داشته‌اند به این آیت‌ها نمره بیشتری اختصاص داده و دانشجویانی که ارتباط ضعیفی با اساتید داشته‌اند به حیطه مهارت ارتباطی بیشترین نمره را اختصاص داده‌اند. یافته‌ها نشان داد ارتباط بین نظر دانشجویانی که تأثیر ارزشیابی اساتید با استفاده از نظر دانشجویان را زیاد دانسته و آیت‌های دانش‌پژوهی و روش تدریس اساتید معنی‌دار بوده است ($P < 0.05$).

بحث

تحول اساسی و پایدار در هر جامعه در گرو متحول شدن نظام آموزش و پرورش آن جامعه است و محور اصلی تحول و توسعه در این نظام نیز بهبود کیفیت کار آموزش دهندگان و شناخت ویژگی‌های آن‌ها می‌باشد. (عابدینی، ۲۰۱۰ م.)

نتایج نشان داد:

۱- در حیطه مهارت ارتباطی احترام متقابل استاد و دانشجو از نظر دانشجویان مهم و بااهمیت تلقی گردیده است. احترام متقابل بین استاد و دانشجو باعث ایجاد یک محیط صادقانه توأم با همکاری صمیمانه و کامل در کلاس درس می‌شود که موجبات ابتکار عمل و پیشرفت را در دانشجویان فراهم می‌آورد. دونالد و همکاران نیز در مطالعه خود تحت عنوان دیدگاه فراگیران در خصوص ویژگی‌های یک معلم، ۵ فاکتور را مهم دانستند که یکی از آن‌ها خوشرویی استاد است. (هجری، ۱۹۹۴ م؛ ولدمن، ۱۹۶۹ م.)، یافته‌های مظلومی (مظلومی، ۲۰۰۰ م.)، حسینی (حسینی، ۲۰۰۳ م.)، دادخواه (دادخواه، ۲۰۰۹ م.)، درگاهی (درگاهی، ۲۰۱۰ م.)، عابدینی (عابدینی، ۲۰۱۰ م.) و ایران‌فر (ایران‌فر، ۲۰۰۰ م.) نیز به موضوع مهارت ارتباطی بین استاد و دانشجویان تأکید دارند؛

۲- در حیطه دانش‌پژوهی، از نظر دانشجویان تسلط استاد بر درس مورد تدریس و از ضروریات تدریس می‌باشد. Gliliepis (۲۰۰۵ م.) می‌نویسد: عدم تسلط به محتوای آموزشی از جمله عواملی است که اعتماد به نفس را در مربی کاهش می‌دهد و داشتن دانش و تجربه استاد در یاددهی مطالب از خصوصیات مهم است. (گیلسپی، ۲۰۰۵ م.) ماندیرا نیز در تحقیقی با عنوان ویژگی‌های یک استاد ایده‌آل در محوری تحت عنوان صلاحیت حرفه‌ای خصوصیات علم به موضوع را یکی از صفات معلم ایده‌آل مورد تأکید قرار داده است. (مظلومی، ۲۰۰۰ م.) همچنین اکرامی

و همکاران عنوان می‌کنند مهم‌ترین خصوصیات یک استاد خوب، داشتن آگاهی، کاردانی و مهارت و تسلط بر مطلب است. (اکرامی و همکاران، ۲۰۰۶ م.) سالمی و همکاران در پژوهش خود عنوان می‌کنند ۸۱٪ دانشجویان معتقد بودند تسلط در بیان مطالب و تسلط بر موضوع درسی از خصوصیات یک استاد خوب است. (سالمی و همکاران، ۲۰۰۵ م.) همچنین در تحقیق مبارکی، ۹۸٪ دانشجویان داشتن علم و تجربه تدریس و تسلط بر موضوع درسی را از مهم‌ترین ویژگی‌های یک استاد خوب بیان کردند (مبارکی، ۲۰۰۷ م.) که با نتایج این تحقیق همخوانی دارد. همچنین یافته‌های مظلومی (مظلومی، ۲۰۰۰ م.)، جوادیان (جوادیان، ۲۰۰۱ م.)، حسینی (حسینی، ۲۰۰۳ م.)، دادخواه (دادخواه، ۲۰۰۹ م.)، درگاهی (درگاهی، ۲۰۱۰ م.)، عابدینی (عابدینی، ۲۰۱۰ م.) و قربانی و همکاران (قربانی و همکاران، ۲۰۰۸ م.) نیز بیانگر تسلط استاد بر درس مورد تدریس به عنوان یکی از ویژگی‌های یک استاد خوب ذکر گردیده است؛

۳- در ارتباط با حیطة روش تدریس، شیوایی بیان از نظر دانشجویان مهم‌ترین ویژگی یک استاد خوب بود که با نتایج قربانی (قربانی، ۲۰۰۹ م.)، قدمی (قدمی، ۲۰۰۷ م.)، دادخواه (دادخواه، ۲۰۰۹ م.)، عابدینی (عابدینی، ۲۰۱۰ م.) و قربانی (قربانی، ۲۰۰۸ م.) همخوانی دارد. آنچه مسلم است این است که سابقه تدریس نقش مهمی در فرآیند یاددهی - یادگیری ایفا نمی‌کند، بلکه چگونگی ارائه محتوای درسی در کلاس که برگرفته از تسلط علمی، شیوایی بیان و نحوه سازماندهی درسی می‌باشد نقش کلیدی دارد که این ویژگی‌ها شاید با سابقه بالای تدریس نیز پررنگ نباشند.

در این بررسی دانشجویان نمره پایینی را به قاطعیت و سختگیری استاد داده‌اند که با نتایج امینی در این زمینه همخوانی دارد. (امینی، ۲۰۰۸ م.) قاطعیت و

سختگیری زیاد ممکن است به جای ایجاد علاقمندی در دانشجو، موجبات دوری از استاد را فراهم کرده و در نتیجه باعث بی‌علاقگی نسبت به درس مورد تدریس گردد؛

۴- در حیطه شخصیت فردی و ظاهری استاد، آراستگی ظاهر از نظر دانشجویان مهم تلقی گردیده است که با نتایج مبارکی همسو نیست، مبارکی (مبارکی، ۲۰۰۷ م.)، کرمی (کرمی، ۲۰۰۶ م.) و قدمی (قدمی، ۲۰۰۷ م.) می‌نویسند: دانشجویان خصوصیات ظاهری و نوع درس را در یادگیری چندان دخیل نمی‌دانند. در این مطالعه رابطه معنی‌داری بین جنس و جنبه شخصیت فردی استاد وجود داشت. به طوری که دانشجویان پسر نسبت به دانشجویان دختر اهمیت بیشتری را برای جنبه شخصیت فردی و ظاهری استاد قائل شده‌اند. رعایت جنبه‌های فردی توسط استاد می‌تواند رضایت خاطر بیش از نیمی از دانشجویان را فراهم آورد؛

۵- در حیطه ارزشیابی دانشجویان، همبستگی مطالب درسی ارائه شده با سؤالات امتحانی از نظر دانشجویان بااهمیت عنوان شده است. هنگامی که دانشجویان بدانند که اساتید طبق سرفصل‌های تدریس شده از آنان امتحان به عمل می‌آورند، استرس آن‌ها کمتر شده و با آرامش و تمرکز بهتری به مطالعه سرفصل‌های دروس می‌پردازند.

در این بررسی صرف وقت جهت حل مشکلات درسی دانشجویان و ارتباط و تعامل خوب استاد و دانشجو جز ویژگی‌هایی خوب یک استاد ذکر گردیده است و دانشجویان نمرات بالایی به این آیتم‌ها داده‌اند که با یافته‌های قدمی (قدمی، ۲۰۰۷ م.) و دادخواه (دادخواه، ۲۰۰۹ م.) هماهنگ می‌باشد. آشنابودن بسیاری از دانشجویان با محیط دانشگاه در بدو ورود، جدایی و دوری از خانواده، عدم علاقه به رشته قبولی، ناسازگاری با سایر افراد در محیط زندگی و کافی نبودن امکانات رفاهی و

مشکلاتی نظیر این‌ها می‌تواند برای دانشجویان مشکلات عاطفی و روانی ایجاد نماید. بنابراین دانشجویان سال‌های پایین‌تر انتظار دارند که استاد آنان، نقش حمایتی و هدایتی داشته و بتواند دانشجویان را در این زمینه‌ها یاری رساند. نتایج این بررسی نشان داد که علاقمندی استاد به پژوهش از نظر دانشجویان از اهمیت زیادی برخوردار نیست که با نتایج قربانی همسو می‌باشد. (قربانی، ۲۰۰۹ م.) در عصر جدید که عصر علم و دانش و ارتباطات می‌باشد می‌بایست به دانشجویان آموخت رسالت آن‌ها در دانشگاه تنها یادگیری مطالب تولیدی دیگران نبوده، بلکه باید در تولید علم و تحقیق و انتشار آنها نیز همت گماشت.

نتیجه گیری

با توجه به نتایج پژوهش که از دانشکده‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی مشهد نمونه‌گیری به عمل آمده دانشجویان بر احترام متقابل بین استاد و دانشجو، شیوایی بیان استاد، همبستگی مطالب درسی ارائه‌شده با سؤالات امتحانی، تسلط استاد بر درس مورد تدریس و رعایت شئون اسلامی و آراستگی ظاهر در اساتید گرامی تأکید دارند.

به هر حال اگرچه دانشجویان در تشخیص ملاک‌های یک استاد خوب دچار اشتباه نشدند و اولویت‌هایی را به عنوان خیلی موافق انتخاب نمودند که واقعا مهم و اساسی هستند، اما بسیاری از عملکردهای دیگر مدرس که بر اساس منابع معتبر جز ملاک‌های صحت عملکرد استاد هستند، از دیدگاه دانشجویان جایگاه مهم خود را نداشتند و دانشجویان آن‌ها را به عنوان اولویت‌های کم‌اهمیت و بی‌اهمیت در نظر گرفتند. با توجه به نتایج این بررسی پیشنهاد می‌شود با انجام مطالعات بیشتر روایی و پایایی ابزارهای ارزشیابی و نظردهی در خصوص اساتید مورد سنجش مجدد قرار گیرد و اصلاحات لازم در آن به عمل آید. از طرفی مد نظر قراردادن نظرات دانشجویان توسط اساتید، می‌تواند در بهبود روند آموزش مؤثر و مفید واقع گردد. از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به این موارد اشاره نمود: شرایط روحی واحدهای پژوهش و جو حاکم بر دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها در هنگام پاسخگویی به پرسشنامه قابل کنترل نبوده است. در نتیجه کلیه واحدهای پژوهش در شرایطی مساوی و یکنواخت به سؤالات پاسخ نگفته‌اند که ممکن است این شرایط نامساوی بر روی نتایج پژوهش تأثیرگذار باشد. به علت این که امکان نظارت در کلیه دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها در موقع پرکردن پرسشنامه‌ها برای

پژوهشگران وجود نداشته، عواملی مانند مشورت واحدهای مورد پژوهش با یکدیگر، می‌توانسته بر نحوه پاسخ آنها به سوالات تأثیرگذار باشد.

سپاسگزاری

از کلیه مسئولان دانشکده‌ها و معاونت‌های آموزشی دانشکده‌ها و دانشجویان عزیز در دانشکده‌های پزشکی، بهداشت، پیراپزشکی، پرستاری و مامایی و داروسازی مشهد که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند، کمال تشکر و سپاسگزاری را داریم. این طرح مصوب شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد با کد پژوهشی ۸۹۶۰۴ می‌باشد، پژوهشگران بر خود وظیفه می‌دانند از حمایت مالی معاونت محترم پژوهشی دانشگاه و نیز مساعدت‌های بی‌دریغ مرکز EDC دانشگاه تشکر و قدردانی نمایند.

جدول ۱: توزیع فراوانی اطلاعات دموگرافیک دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

متغیر	درصد فراوانی
جنسیت	آقا ۳۰/۶
	خانم ۶۹/۴
دوره تحصیلی	روزانه ۸۸/۲
	شبانه ۱۱/۸
وضعیت سکونت	بومی مشهد ۵۱/۴
	خوابگاه ۴۳/۹
	سایر ۶/۷
وضعیت تأهل	مجرد ۸۴/۱
	متاهل ۱۵/۹
مقطع تحصیلی	کاردانی ۶/۳
	کارشناسی ۴۱/۱
	دکتری حرفه‌ای ۵۲/۶

جدول ۲: میانگین دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی بر اساس حیطه‌های پنج‌گانه

حیطه	ویژگی‌های یک استاد خوب	میانگین	انحراف معیار
دانش پژوهی	تسلط بر موضوع درس و توانایی در پاسخگویی به سؤالات	۲/۴۳	۰/۷۱۷
	نگرش استاد نسبت به رشته تحصیلی	۱/۸۱	۰/۸۷۹
	داشتن سابقه طولانی تدریس	۱/۴۵۵	۱/۰۱۹
	رتبه دانشگاهی استاد	۱/۴۹	۰/۰۴۹
	سمت‌های اجرایی استاد	۱/۷۲	۱/۱۴۶
	مرتبط بودن رشته تحصیلی استاد با واحد درسی	۱/۷۹	۰/۹۷۴
	اشتیاق و علاقه به پژوهش	۲/۰۷	۰/۹۴۹
	اشتیاق به تالیف و ترجمه کتب و جزوات آموزشی	۲/۲۳	۰/۹۸۰
روش تدریس	قدرت بیان مطالب درسی	۲/۳۱	۰/۶۴۹
	رعایت پیوستگی مطالب تدریس شده	۱/۵۲	۰/۶۹۵
	ارائه مثال‌های روشن و عینی و تمرین‌های مناسب	۱/۵۶	۰/۷۳۷
	استفاده از منابع جدید و متنوع موجود با توجه به ماهیت درس	۱/۶۶	۰/۸۳۵
	استفاده از وسایل کمک آموزشی	۱/۹۲	۰/۹۳۳
	فراهم کردن موقعیت برای تفکر دانشجویان	۱/۸۷	۰/۸۵
	ایجاد انگیزه در دانشجویان جهت تحقیق و مطالعه بیشتر	۱/۹۵	۰/۹۴۶
	ارائه سرفصل دروس به دانشجویان و رعایت آن در طول نیمسال	۱/۷۷	۰/۹۳۱
توانایی ارتباط	رعایت زمان دقیق شروع و پایان کلاس‌ها	۱/۱۲	۰/۰۱۱
	استقبال از اظهار نظر دانشجویان در تدریس	۱/۷۹	۰/۸۲۰
	توانایی اداره و هدایت کلاس	۱/۶۶	۰/۷۸۴
	صرف وقت جهت حل مشکلات و سؤالات	۱/۸۰	۰/۸۱۸

دانشجویان		
۱/۱۵۳	۱/۵۹	دادن مسؤولیت ارائه بخشی از دروس به دانشجویان
۰/۷۳۹	۲/۴۲	احترام متقابل بین استاد و دانشجو
۰/۸۷۹	۱/۷۸	انعطاف پذیری نسبت به رفتار دانشجویان
۰/۰۳۶۹	۲/۲۹	شناخت دانشجویان به اسم
۰/۸۱۸	۱/۶۷	برقراری ارتباط مناسب و متقابل با دانشجو
۱/۰۸۵	۲/۲۷	توجه استاد به حضور منظم دانشجویان در کلاس
۰/۹۷۵	۱/۹۹	حضور استاد در ساعت‌های تعیین شده به منظور پاسخگویی به دانشجویان
۰/۱۱۳	۱/۶۰	قاطعیت و سخت گیری استاد
۰/۹۱۰	۲/۹۴	طرز لباس پوشیدن و ظاهر استاد
۰/۹۳۷	۲/۱۰	حرکات، راه رفتن و تکیه کلام‌ها
۰/۹۹۱	۲/۱۷	صدا و لهجه استاد
۱/۰۱۶	۲/۰۸	رعایت شئونات و ارزش‌های اسلامی
۰/۹۱۲	۱/۸۷	رعایت حضور به موقع استاد و طول زمان کلاس
۱/۰۱۰	۲/۱۱	الزام دانشجویان به رعایت مقررات آموزشی
۱/۰۲۳	۲/۱۵	ارزشیابی دانشجویان در طول ترم
۰/۹۷۴	۲/۰۰۰	برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان ترم
۰/۹۰۳	۱/۸۵	استفاده از روش‌های ارزشیابی متنوع
۱/۸۷۲	۲/۶۵	همبستگی مطالب درسی ارائه شده با سؤالات امتحانی
۰/۹۵۴	۱/۷۵	رعایت عدالت و موازین اخلاقی در ارزیابی دانشجویان
۰/۲۳۷	۱/۸۷	خواستن تکلیف تحقیقاتی از دانشجویان

شخصیت فردی
و ظاهری

ارزشیابی
دانشجویان

جدول ۳: مقایسه همبستگی مهارت‌های پنج‌گانه ارزشیابی اساتید بر حسب سن و ترم تحصیلی دانشجویان

مهارت ارزشیابی	شخصیت فردی و ویژگی‌های ظاهری	مهارت ارتباطی	روش تدریس	دانش پژوهی	حیطه‌های پنج‌گانه متغیر	
					سن دانشجویان	دانش پژوهی اساتید
r=0.078 p=0.019	r=0.078 p=0.019	r=0.037 p=0.273	r=0.023 p=0.496	r=0.095 p=0.005	ضریب پیرسون درجه معنی‌داری	سن دانشجویان
r=0.619 p=0.000	r=0.616 p=0.000	r=0.648 p=0.000	r=0.651 p=0.000	r=1 p=0	ضریب پیرسون درجه معنی‌داری	دانش پژوهی اساتید
r=0.071 p=0.034	r=0.078 p=0.019	r=0.027 p=0.418	r=0.024 p=0.472	r=0.183 p=0.000	ضریب پیرسون درجه معنی‌داری	ترم تحصیلی

جدول ۴: مقایسه جنسیت دانشجویان و اظهار نظر در حیطه‌های مختلف ارزشیابی اساتید

سطح معنی داری	t	انحراف معیار	میانگین	تعداد	جنسیت	آماره حیطه
۰/۰۰۰	۳/۸۲۰	۴/۷۰۲	۱۷/۸۶۸	۲۷۳	مرد	دانش پژوهی
۰/۰۰۰	۳/۷۶۷	۴/۵۳۸	۱۶/۵۹۶	۶۲۴	زن	
۰/۰۲۸	۲/۲۰۵	۴/۹۸۶	۱۶/۴۴۱	۲۷۴	مرد	روش تدریس
۰/۰۲۹	۲/۱۸۸	۴/۸۸۹	۱۵/۶۵۵	۶۲۴	زن	
۰/۰۰۰	۴/۳۰۶	۳/۸۵۲	۱۳/۵۶۵	۲۷۴	مرد	شخصیت فردی و ظاهری
۰/۰۰۰	۴/۲۲۳	۳/۶۶۴	۱۲/۴۰۳	۶۲۴	زن	

جدول ۵: مقایسه دوره تحصیلی دانشجویان و اظهار نظر در حیطه‌های مختلف ارزشیابی اساتید

سطح معنی داری	t	انحراف معیار	میانگین	تعداد	دوره تحصیلی	آماره حیطه
۰/۰۱۴	۲/۴۷۳	۴/۵۵۴	۱۷/۱۲۲	۷۹۱	روزانه	مهارت ارتباطی
۰/۰۲۳	۲/۲۹۹	۵/۰۱۲	۱۵/۹۴۳	۱۰۶	شبانه	
۰/۶۱۷	-۰/۵۰۰	۵/۰۶۶	۱۹/۲۲۹	۷۹۲	روزانه	روش تدریس
۰/۶۷۱	-۰/۴۲۶	۶/۲۶۴	۱۹/۵۰۰	۱۰۶	شبانه	
۰/۰۵۶	-۱/۹۱۶	۴/۷۲۳	۱۴/۴۲۹	۷۸۹	روزانه	مهارت ارزشیابی دانشجوی
۰/۰۶۰	-۱/۸۹۷	۴/۷۸۶	۱۵/۳۷۱	۱۰۵	شبانه	

جدول ۶: مقایسه رشته تحصیلی دانشجویان و اظهار نظر در حیطه‌های مختلف ارزشیابی اساتید

سطح معنی‌داری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	آماره حیطه‌ها	
					بین‌گروهی	میان‌گروهی
۰/۰۰۰	۳/۸۶۶	۷۹/۶۰۳ ۲۰/۵۹۰	۱۲ ۸۸۴ ۸۹۶	۹۵۵/۲۳۹ ۱۸۲۰۱/۵۱۰ ۱۹۱۵۶/۷۴۹	بین‌گروهی میان‌گروهی کل	دانش پژوهی
۰/۰۰۱	۲/۸۰۴	۶۶/۵۳۸ ۲۳/۷۳۱	۱۲ ۸۸۵ ۸۹۷	۷۹۸/۴۵۷ ۲۱۰۰۱/۷۰۳ ۲۱۸۰۰/۱۶۰	بین‌گروهی میان‌گروهی کل	روش تدریس
۰/۰۰۰	۳/۰۸۷	۸۱/۷۹۶ ۲۶/۴۹۹	۱۲ ۸۸۵ ۸۹۷	۹۸۱/۵۴۹ ۲۳۴۵۱/۹۵۳ ۲۴۴۳۳/۵۰۲	بین‌گروهی میان‌گروهی کل	مهارت ارتباطی
۰/۰۰۱	۲/۸۰۵	۳۸/۷۰۰ ۱۳/۷۹۹	۱۲ ۸۸۵ ۸۹۷	۴۶۴/۳۹۷ ۱۲۲۱۲/۱۶۵ ۱۲۶۷۶/۵۶۲	بین‌گروهی میان‌گروهی کل	خصوصیات فردی و ظاهری
۰/۰۰۰	۳/۵۴۷	۷۶/۹۸۰ ۲۱/۷۰۵	۱۲ ۸۸۱ ۸۹۳	۹۲۳/۷۶۲ ۱۹۱۱۲۲/۲۸۹ ۲۰۰۴۶/۰۵۰	بین‌گروهی میان‌گروهی کل	مهارت ارزشیابی دانشجو

بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه شهید در مورد معیارهای یک استاد خوب

فهرست منابع

- Abedini, S. Kamalzadeh, H. Abedini, S. Aghamolaei, T. (2010). Perspectives of medical students regarding criteria for a good university professor, Bandar Abbas, Iran. *Journal of Hormozgan University of Medical Sciences*. 14 (3): 241-5.
- Amini, M. Honardar, M. (2008). Professors Evaluation of View Professors and Students of Jahrom University of Medical Sciences. *Journal of Semnan University of Medical Sciences*. 9 (3): 171.
- Brujerdi, A. Shakournia, A. Elhampour, H. (2003). Evaluation Results Feedback to Faculty Members of Ahvaz Medical University and its Effect on Improving the Quality of Teaching. *IJME*. 3 (2): 41-6.
- Chi, KS. Pun, KF. (2002). *A proposal framework for implementing TQM in Chinese organizations*. 19 (3): 272-94.
- Dadkhah, B. Mohammadi, M. Mozafari, N. Mohammadnejad, S. (2009). Features good professor of perspective medical students of Ardabil University of Medical Sciences. *Health Care Journal*. 11 (4): 43-9.
- Dadkhah, B. Mohammadi, AM. Mozafari, N. Mohammadnejad, S. Molaie, B. Dadkhah, D. (2010). The characteristics of good faculty member based on view points of Ardabil University of medical sciences students. *Journal of Nursing & Midwifery Ardabil University of medical Sciences*. 11(4): 44-50.
- Dargahi, H. Hamuzadeh, P. Sadeghifar, J. Raadabadi, M. (2010). Criteria Assessment of a Expect Teacher for Effective Teaching. *Payavard Salamat*. 14 (3-4): 91-8.
- Donnelly, M. Wisniewski, M. Dalrymple, JF. Curry, AC. (1995). *Measuring service quality in local government: The SERVQUAL approach*. 8 (7): 15-2.
- Ekrami, M. Anwar, M. Sahmoddini, M. Meshkibaf, MH. Khademi, S. (2006). Desirable characteristics a teacher from the view point of teachers in Fasa University of Medical Sciences, Kerman: 8th Congress on Medical Education, Kerman University of Medical Sciences.
- Ghadami, A. Salehi B. Sajjadi, S. Naji, H. (2007). Factors affecting the communication between students and Professors of view students of University of medical sciencesin Araq. *Iranian Journal of Medical Education*. 7 (1): 149-54.

- Ghorbani, R. Haji-Aghajani, S. Heidarifar, M. Andadeh, F. Shams-Abadi, M. (2008). Viewpoints and nursing students of Semnan University of Medical Sciences about the features of a good educator. *Koomesh, Quarterly Journal of Semnan University of Medical Sciences*. 10 (2): 22-7.
- Ghorbani, R. Haji Aghajani, S. Heidarifar, M. Andade, F. Shams Abadi, M. (2009). Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer. *Journal of Semnan University of Medical Sciences*. 10(2): 77-83 [Persian].
- Gillespie, M. (2005). Student-teacher connection: A place of possibility. *J Adv Nurse*. 52 (2): 211-9.
- Hajari, Z. (1994). *What a teacher should know*. Tehran: Rad Company. 252.
- Hill, Y. Lomas, L. (2003). *Student's perceptions of quality in higher education*. 11 (1): 15-20.
- Hoseini, M. Sarchami R. (2003). University of Medical Sciences - Qazvin students' views about priorities in teacher evaluation. *Journal of Medical Sciences, Qazvin*. 7 (22): 33-7.
- Iranfar, S. Azizi, F. Velaei, N. (2000). Status of Communication skills in professors of Kermanshah University of Medical Sciences and its role in the evaluation of their students. *Behbud Journal*. 4 (7): 1-8.
- Jacobson, MD. (1986). Effective and ineffective behavior of teachers of nursing as determined by their student. *Nurse Res*. 18 (2): 141-6.
- Javadian, Y. Miri, M. Alizadeh-Navaei, R. Karimi, P. (2001). Views of Students about teaching theory of Babol University of Medical Sciences, first semester academic. *Journal of Babol University of Medical Sciences*. 5 (2): 56-61.
- Karami, M. Rostami, M. Karimi, A. (2006). *Teacher Evaluation of View Management quality*. Kerman: 8th Congress on Medical Education, Kerman University of Medical Sciences.
- Mazloomi, SS. Eham-Poosh, MH. Kalantar, SM. Karimi, H. Harrazi, MA. (2000). Student perceptions of the qualities of an ideal teacher. *Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services*. 2:104-8.
- Mazloomi-Mahmood-Abad, SS. Rahaei, Z. Ehrampoush, MH. Soltani, T. (2008). The characteristics of an expert faculty member based on view

points of medical students – Yazd, Iran. *Hormozgan Medical Journal*. 14 (3): 226-33.

Mobaraki, A. Kaldavi, A. (2007). Characteristics of good teacher from the perspective of medical students Yasuj. *Dena Journal*. 2 (2): 55-9.

Rolf, IE. Sanson-Fisher, RW. (2002). *Translating learning principle in to practice: a new strategy for learning clinical skills*. 36 (4): 345-52.

Salemi, F. Yaghubi, T. Yaghubian, M. (2005). Characteristics of the ideal teacher of Views' nursing students. *Eighth National Conference on Medical Education* p. 14-16.

Seif, AA. (2004). Teacher competency criteria. *Journal in Management Education, Third Year*. 3 (4): 28-33.

Shams, B. Shahabi, S. (1995). Clinical Evaluation Program, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences. *Presented at the Second National Congress on Medical Education*. Tehran: Shahid Beheshti University of Medical Sciences, the twentieth of November.

Talebkah, Z. (2001). Criteria of a good teacher of Professors and students of Zahedan University of Medical Sciences. In the first half of the year 2001-2. (2001). Medical thesis, Faculty of Medicine, Zahedan University of Medical Sciences.

The Holy Quran.

Tayebi, SJ. (1994). The role of universities in national development. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education, Second Year*. 8: 21-50.

Thompson-Bowles, T. (2000). The evaluation of teaching. *Med Teach*. 22 (3): 221-4.

Veldman, DJ. Peck, RF. (1996). Influences on pupil evaluation of student teachers. *J Educ Psychol*. 60: 103-8.

یادداشت شناسه مؤلفان

اکبر درخشان: مرکز تحقیقات چشم پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

محمد رضا دارابی: دپارتمان اورولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

معصومه سعیدی: کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

محمدعلی کیانی: فلوشیپ اخلاق پزشکی، دپارتمان اطفال، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. (نویسنده مسؤول)

پست الکترونیک: Kianimd@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۱/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۳/۷